

USTAWA
z dnia 27 października 1994 r.
o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym

Opracowano na podstawie: tj. Dz.U. z 2001 r. Nr 110, poz. 1192, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, z 2003 r. Nr 80, poz. 721, Nr 139, poz. 1325, Nr 162, poz. 1568, Nr 217, poz. 2124, z 2004 r. Nr 146, poz. 1546, Nr 173, poz. 1808, Nr 213, poz. 2156.

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Rozp. RM (Dz.U. Nr 38, poz. 186) rozszerzenie ustawy na drogę ekspresową Elbląg - granica państwa.

Art. 1.

1. Ustawa określa warunki przygotowania budowy, finansowania budowy, zasady przeprowadzania postępowania przetargowego na budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrad płatnych, zwanych dalej „autostradami”, zasady zawierania umów o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrad, a także organy właściwe w tych sprawach.
- 1a. Ustawa określa także zasady finansowania dróg krajowych, w tym autostrad, ze środków Krajowego Funduszu Drogowego, zwanego dalej „Funduszem”, z wyłączeniem dróg krajowych w miastach na prawach powiatu, finansowanych z budżetów tych miast.
2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, autostrady lub ich odcinki, które będą budowane i eksploatowane albo wyłącznie eksploatowane jako płatne.
3. Na zasadach określonych w ustawie mogą być budowane i eksploatowane albo wyłącznie eksploatowane, jako płatne, drogi ekspresowe.
4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, drogi ekspresowe, które mogą być budowane i eksploatowane albo wyłącznie eksploatowane jako płatne.
5. Określenie autostrad i dróg ekspresowych w przepisach, o których mowa w ust. 2 i 4, może nastąpić, jeżeli będzie możliwość korzystania z innej, ogólnodostępnej drogi publicznej.

Art. 2.

1. Minister właściwy do spraw transportu jest naczelnym organem administracji państwowej właściwym w sprawach przygotowania budowy i eksploatacji autostrad działającym przy pomocy Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad. Przepis ten nie narusza uprawnień ministra właściwego do spraw architektury i budownictwa, określonych przepisami prawa budowlanego.

2. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, przepisy techniczno-budowlane dotyczące autostrad, uwzględniając w szczególności warunki projektowania i budowy autostrad, ich połączeń z innymi drogami, wyposażenia technicznego autostrad, nośności i stateczności budowli ziemnych oraz konstrukcji nawierzchni autostrad, bezpieczeństwa użytkowania, a także ochrony środowiska.

art. 3 uchylony

Art. 4.

Przepisy rozdziałów 4 i 5 stosuje się odpowiednio do budowy autostrad niepłatnych.

**rozdział 2 (art. 5-16)
skreślony**

Rozdział 3

Rada do Spraw Autostrad

Art. 17.

1. Organem opiniodawczym ministra właściwego do spraw transportu jest Rada do Spraw Autostrad, zwana dalej „Radą”.
2. Członków Rady powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw transportu.
3. Przewodniczącą Rady wybiera i odwołuje Rada spośród swoich członków.
4. Minister właściwy do spraw transportu, na wniosek Rady, określi, w drodze rozporządzenia, regulamin działania Rady do Spraw Autostrad, jej organizację i tryb pracy oraz skład, zapewniając w jej składzie uczestnictwo przedstawicieli zainteresowanych organów administracji publicznej.

Art. 18.

Do zakresu działania Rady należy w szczególności opiniowanie:

- 1) projektów wniosków o ustalenie lokalizacji,
- 2) kryteriów oceny dokumentacji wstępnej i ofert w postępowaniu przetargowym,
- 3) wyników kwalifikacji wstępnej,
- 5) projektu rozporządzenia w sprawie ustalania opłat za przejazdy autostradami,
- 6) planów ratowniczych oraz planów dotyczących infrastruktury mającej wpływ na stan bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- 7) innych spraw dotyczących autostrad, na wniosek ministra właściwego do spraw transportu.

**pkt 4 w art. 18
uchylony**

Rozdział 4

Lokalizacja autostrad

art. 19 i 20 skreślone

Art. 21.

1. Decyzję o ustaleniu lokalizacji autostrady, na wniosek Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, wydaje wojewoda.

2. Wniosek o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji powinien zawierać:
 - 1) mapę w skali 1:5000, przedstawiającą istniejące uzbrojenie terenu, proponowany przebieg autostrady, z zaznaczeniem terenu niezbędnego dla obiektów budowlanych i ustanowienia stref ochronnych,
 - 2) wymagane odrębnymi przepisami zezwolenia i stanowiska właściwych organów.
3. O wszczęciu postępowania o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji wojewoda zawiadamia w drodze obwieszczeń w urzędach gmin i w prasie lokalnej.

art. 24 skreślony

Art. 22.

1. Decyzja o ustaleniu lokalizacji autostrady powinna zawierać w szczególności:
 - 1) wymagania dotyczące powiązania z innymi drogami publicznymi,
 - 2) linie rozgraniczające teren,
 - 3) warunki techniczne realizacji,
 - 4) warunki wynikające z potrzeb ochrony środowiska i ochrony zabytków,
 - 5) wymagania dotyczące ochrony interesów osób trzecich.
2. Wojewoda doręcza decyzję o ustaleniu lokalizacji autostrady wnioskodawcy oraz zawiadamia o jej wydaniu i treści pozostałe strony w drodze obwieszczeń w urzędach gmin i w prasie lokalnej.

Art. 23.

1. W uzasadnionym przypadku, na wniosek Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, wojewoda może nadać decyzji o ustaleniu lokalizacji rygor natychmiastowej wykonalności.
2. Odwołanie strony od decyzji o ustaleniu lokalizacji powinno być rozpatrzone w terminie 14 dni, a skarga do sądu administracyjnego w terminie dwóch miesięcy.

Art. 25.

1. Przepisy o zagospodarowaniu przestrzennym nie mają zastosowania w sprawach określonych w niniejszym rozdziale.
2. Wojewoda wydaje pozwolenia na budowę autostrady na zasadach i w trybie przepisów prawa budowlanego, z zastrzeżeniem ust. 3, oraz doręcza je wnioskodawcy, a pozostałe strony zawiadamia o jego wydaniu i treści w drodze obwieszczeń w urzędach gmin i w prasie lokalnej.
3. Ilekroć w przepisach prawa budowlanego mowa jest o decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, rozumie się przez to także decyzję o ustaleniu lokalizacji autostrady.

Rozdział 5**Nabywanie nieruchomości pod autostrady****Art. 26.**

1. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad nabywa, w drodze umowy, na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości położone w pasie drogowym autostrady.
2. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad może nabywać na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości poza pasem drogowym autostrady w celu dokonania ich zamiany na nieruchomości położone w pasie drogowym autostrady.

Art. 27.

1. Nieruchomości przeznaczone na pasy drogowe autostrad, stanowiące własność jednostek samorządu terytorialnego, stają się, z mocy prawa, własnością Skarbu Państwa z dniem, w którym decyzja o ustaleniu lokalizacji dotycząca tych nieruchomości stała się ostateczna.
2. Za nieruchomości, o których mowa w ust. 1, jednostkom samorządu terytorialnego przysługuje odszkodowanie, ustalone według zasad obowiązujących przy wywłaszczaniu nieruchomości.
3. Wojewoda, w drodze decyzji, stwierdza nabycie nieruchomości przez Skarb Państwa oraz ustala odszkodowanie.

Art. 29.

1. Wszczęcie postępowania wywłaszczeniowego w odniesieniu do nieruchomości przeznaczonych na pasy drogowe autostrad następuje na wniosek Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, po bezskutecznym upływie terminu do zawarcia umowy, o której mowa w art. 26, wyznaczonego przez wojewodę na piśmie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub osobie, której przysługuje inne prawo rzeczowe do nieruchomości. Termin ten nie może być krótszy niż 2 miesiące od dnia otrzymania przez właściciela, użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje inne prawo rzeczowe do nieruchomości, pisemnej oferty Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad dotyczącej zawarcia umowy.
2. W przypadku gdy nieruchomości przeznaczone na pasy drogowe autostrad mają nieuregulowany stan prawny, wszczęcie postępowania następuje na wniosek Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, bez konieczności zachowania warunków określonych w ust. 1.

ust. 4 w art. 27 skreślony

art. 28 skreślony

Art. 30.

Postępowanie wywłaszczeniowe wszczyna i decyzje w jego toku wydaje wojewoda.

Art. 31.

1. Po wszczęciu postępowania wywłaszczeniowego wojewoda, na wniosek Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, udziela w uzasadnionych przypadkach, w drodze decyzji, zezwolenia na niezwłoczne zajęcie nieruchomości przeznaczonych na pasy drogowe autostrad.

2. Decyzji, o której mowa w ust. 1, może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności, z uwzględnieniem stanu przygotowania inwestycji oraz możliwości zbioru ziemiopłodów.
3. Decyzja, o której mowa w ust. 1, uprawnia do dysponowania nieruchomością na cele budowlane w rozumieniu przepisów prawa budowlanego.

Art. 32.

1. Odszkodowanie za wywłaszczoną nieruchomość powinno odpowiadać jej wartości rynkowej, ustalonej według stanu na dzień wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji autostrady.
2. Wartość nieruchomości określają rzeczoznawcy majątkowi, o których mowa w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 115, poz. 741).
3. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1, podlega waloryzacji na dzień wypłaty, według zasad obowiązujących w razie zwrotu wywłaszczonych nieruchomości.
4. Odszkodowanie za wywłaszczone nieruchomości jest wypłacane ze środków budżetu państwa, których dysponentem jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad.

Art. 33.

1. Decyzja o ustaleniu lokalizacji autostrady stanowi podstawę do wydania decyzji o wygaśnięciu zarządu ustanowionego na nieruchomości przeznaczonej na pasy drogowe autostrad, stanowiącej własność Skarbu Państwa, z wyjątkiem przypadków gdy trwały zarząd jest ustanowiony na rzecz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. Przepis art. 31 stosuje się odpowiednio.
2. Jeżeli przeznaczona na pasy drogowe autostrad nieruchomość stanowiąca własność Skarbu Państwa została wdzierżawiona lub wynajęta, decyzja o ustaleniu lokalizacji autostrady stanowi podstawę do wypowiedzenia umowy dzierżawy lub najmu ze skutkiem natychmiastowym. Za straty poniesione na skutek rozwiązania umowy przysługuje odszkodowanie wypłacane ze środków budżetu państwa, których dysponentem jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad.
3. Do rozwiązania użytkowania ustanowionego w drodze decyzji lub umowy stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1 i 2.

Art. 34.

1. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad otrzymuje, z mocy prawa, nieodpłatnie w trwały zarząd, od dnia nabycia na rzecz Skarbu Państwa, nieruchomości przeznaczone na cele budowy autostrad oraz nieruchomości, o których mowa w art. 26 ust. 2.
2. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad otrzymuje, z mocy prawa, nieodpłatnie w trwały zarząd nieruchomości, o których mowa w art. 33, z dniem wygaśnięcia zarządu lub rozwiązania umów dzierżawy lub najmu.
3. Ustanowienie trwałego zarządu, o którym mowa w ust. 1 i 2, stwierdza wojewoda w drodze decyzji.

Art. 36.

1. Do gruntów rolnych i leśnych objętych decyzjami o ustaleniu lokalizacji autostrady nie stosuje się przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych, z tym że określone w tych przepisach należności oraz jednorazowe odszkodowania w razie dokonania przedwczesnego wyrębu drzewostanu w odniesieniu do gruntów leśnych i zadrzewionych przeznacza się na Fundusz Leśny w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych - z tytułu wyłączenia gruntów Skarbu Państwa, zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe”. **art. 35 skreślony**
2. Należności oraz jednorazowe odszkodowania w wysokości ustalonej przez organy właściwe w sprawach ochrony gruntów leśnych Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad przekazuje na rachunek bankowy funduszu, o którym mowa w ust. 1, po nabyciu przez Agencję wszystkich gruntów w danym obrębie ewidencji gruntów, w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku.

Art. 37.

W sprawach nie uregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 32 ust. 2.

Rozdział 5a**Oplaty za przejazd****Art. 37a.**

1. Za przejazd autostradą są pobierane opłaty, z zastrzeżeniem ust. 3.
2. Opłaty za przejazd autostradą pobiera spółka, która zawarła umowę o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady, zwana dalej „spółką”, na zasadach określonych w ustawie.
3. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad może pobierać opłaty za przejazd autostradą w okresie nieobjętym umową, o której mowa w ust. 2, pod warunkiem przystosowania autostrady do poboru tych opłat.

Art. 37b.

1. Opłaty za przejazd autostradą pobrane przez spółkę stanowią jej przychód, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.
2. W przypadku, w którym opłaty za przejazd autostradą stanowią przychód spółki, umowa o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady określi warunki i zakres podziału zysku pomiędzy spółką a Funduszem.
3. W przypadku finansowania budowy autostrady środkami z obligacji przychodowych wyemitowanych przez spółkę, część przychodów z opłat za przejazd autostradą określona w umowie o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady stanowi przychód spółki przeznaczony wyłącznie na pokrycie zobowiązań wobec obligatariuszy z tytułu tych obligacji.

Art. 37c.

Opłaty za przejazd autostradą pobrane przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad stanowią przychód Funduszu.

Art. 37d.

1. Wysokość opłat za przejazd autostradą, o których mowa w art. 37a ust. 2, ustala umowa o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady, z uwzględnieniem przepisów wydanych na podstawie ust. 2.
2. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) sposób ustalania, dokonywania zmian wysokości opłat za przejazd autostradą oraz ich pobierania,
 - 2) kategorie pojazdów, od których pobiera się opłaty za przejazd autostradą,
 - 3) sposób ogłaszania wysokości tych opłat- uwzględniając poziom ruchu, ilość przejechanych kilometrów, nacisk na oś lub ciężar pojazdu, kategorię pojazdu oraz dostępność informacji o wysokości opłat za przejazd autostradą.

Art. 37e.

1. Wysokość opłat za przejazd autostradą, o których mowa w art. 37a ust. 3, nie może przekraczać stawek maksymalnych za przejazd 1 km autostrady dla kategorii pojazdów, określonych w załączniku do ustawy.
2. Stawki maksymalne, o których mowa w ust. 1, od roku 2005 ulegają zmianie w stopniu odpowiadającym wskaźnikowi wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie pierwszych trzech kwartałów roku, w którym stawki ulegają zmianie, w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego.
3. Wskaźnik wzrostu cen, o którym mowa w ust. 2, ustala się na podstawie komunikatów Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego ogłaszanych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie 30 dni po upływie każdego kwartału.
4. Minister właściwy do spraw transportu ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, stawki maksymalne, o których mowa w ust. 1, z uwzględnieniem zasady wynikającej z ust. 2, zaokrąglając je w górę do pełnych groszy.

Art. 37f.

Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat za przejazd autostradą, o których mowa w art. 37a ust. 3, w granicach stawek maksymalnych, o których mowa w art. 37e.

Art. 37g.

Od opłat za przejazd, o których mowa w art. 37a ust. 2 i 3, są zwolnione pojazdy uprzywilejowane, wykonujące zadania w zakresie określonym w art. 53 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 515, Nr 124, poz. 1152, Nr 130, poz. 1190, Nr 137, poz. 1302, Nr 149, poz. 1451 i 1452, Nr 162, poz. 1568, Nr 200, poz. 1953 i Nr 210, poz. 2036).

Rozdział 5b

Opłata paliwowa

[Art. 37h.

Wprowadzanie na rynek krajowy paliw silnikowych oraz gazu wykorzystywanego do napędu pojazdów samochodowych przystosowanych technicznie do zasilania tym paliwem, podlega opłacie, zwanej dalej „opłatą paliwową”.]

nowe brzmienia art. 37j-37l wchodzi w życie z dn. 15.10.2004 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 213, poz. 2156)

<Art. 37h.

1. Wprowadzanie na rynek krajowy paliw silnikowych oraz gazu wykorzystywanych do napędu pojazdów w rozumieniu art. 2 pkt 31 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym podlega opłacie, zwanej dalej „opłatą paliwową”.
2. Przez wprowadzenie na rynek krajowy paliw silnikowych oraz gazu, o których mowa w ust. 1, rozumie się czynności podlegające opodatkowaniu podatkiem akcyzowym, których przedmiotem są te paliwa silnikowe oraz gaz.
3. Paliwami silnikowymi oraz gazem, o których mowa w ust. 1, są produkty o następujących symbolach PKWiU i odpowiadających im kodach CN:

nowe brzmienie art. 37h wchodzi w życie z dn. 15.10.2004 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 213, poz. 2156)

Lp.	Symbol PKWiU	Nazwa produktu
1.	bez względu na symbol PKWiU	gaz płynny - propan, butan, mieszaniny propan-butan oraz inne gazy służące do napędu pojazdów samochodowych
2.	23.20.11-00.1 23.20.11-00.2	paliwa silnikowe benzynowe
3.	23.20.15	oleje napędowe
4.	bez względu na symbol PKWiU	wyroby przeznaczone do użycia jako paliwa do silników samochodowych

>

Art. 37i.

Opłata paliwowa stanowi przychód Funduszu.

[Art. 37j.

1. Obowiązek zapłaty opłaty paliwowej od paliw silnikowych ciąży na:
 - 1) producencie paliw silnikowych,
 - 2) importerze paliw silnikowych.
2. Obowiązek zapłaty opłaty paliwowej od gazu, o którym mowa w art. 37h, ciąży na podmiocie dokonującym sprzedaży detalicznej tego gazu.]

<Art. 37j.

1. **Obowiązek zapłaty opłaty paliwowej od paliw silnikowych oraz gazu, o których mowa w art. 37h, ciąży na:**
 - 1) **producencie paliw silnikowych lub gazu albo**
 - 2) **importerze paliw silnikowych lub gazu, albo**
 - 3) **podmiocie dokonującym nabycia wewnątrzwspólnotowego w rozumieniu przepisów o podatku akcyzowym paliw silnikowych lub gazu, albo**
 - 4) **innym podmiocie podlegającym na podstawie przepisów o podatku akcyzowym obowiązkowi podatkowemu w zakresie podatku akcyzowego od paliw silnikowych lub gazu.**
2. **Podmioty, o których mowa w ust. 1, są zwolnione z obowiązku uiszczania opłaty paliwowej, gdy to wynika z umów międzynarodowych dotyczących międzynarodowego transportu drogowego.**
3. **Minister właściwy do spraw transportu ogłosi, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wykaz umów, o których mowa w ust. 2.>**

[Art. 37k.

Obowiązek zapłaty opłaty paliwowej powstaje z dniem sprzedaży lub przemieszczenia poza teren zakładu, w którym paliwa zostały wyprodukowane, a w przypadku importu - z dniem powstania długu celnego.]

<Art. 37k.

1. **Obowiązek zapłaty opłaty paliwowej powstaje z dniem, w którym podmioty, o których mowa w art. 37j ust. 1, są obowiązane do zapłaty podatku akcyzowego od paliw silnikowych oraz gazu, o których mowa w art. 37h.**
2. **W przypadku poddania danej ilości paliwa silnikowego, od której zapłacono opłatę paliwową, dalszym procesom, w wyniku których nastąpiło zwiększenie ilości tego paliwa, opłacie paliwowej podlega uzyskana nadwyżka tego paliwa.>**

[Art. 37l.

Podstawą obliczenia wysokości opłaty paliwowej jest ilość paliw silnikowych lub gazu, o którym mowa w art. 37h, od jakich producent paliw silnikowych, importer paliw silnikowych lub podmiot dokonujący sprzedaży detalicznej tego gazu są obowiązani zapłacić podatek akcyzowy.]

<Art. 37l.

1. **Podstawą obliczenia wysokości opłaty paliwowej jest ilość paliw silnikowych lub gazu, o których mowa w art. 37h, od jakich podmioty, o których mowa w art. 37j ust. 1, są obowiązane zapłacić podatek akcyzowy.**
2. **Oplata paliwowa nie zwiększa podstawy opodatkowania podatkiem akcyzowym z tytułu importu wyrobów akcyzowych.>**

Art. 37m.

1. Stawka opłaty paliwowej wynosi 105 zł za tonę paliwa silnikowego lub gazu, o którym mowa w art. 37h.
2. Stawka opłaty paliwowej, o której mowa w ust. 1, od roku 2005 ulega zmianie w stopniu odpowiadającym wskaźnikowi wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie pierwszych trzech kwartałów roku, w którym stawka ulega zmianie, w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego.
3. Wskaźnik wzrostu cen, o którym mowa w ust. 2, ustala się zgodnie z art. 37e ust. 3.
4. Minister właściwy do spraw transportu ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, stawkę opłaty paliwowej obliczoną z uwzględnieniem zasady, o której mowa w ust. 2, zaokrąglając ją w górę do pełnych groszy.

nowe brzmienie ust. 1 w art. 37o wchodzi w życie z dn. 15.10.2004 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 213, poz. 2156)

Art. 37n.

1. Organami właściwymi w sprawie opłaty paliwowej są naczelnicy urzędów celnych oraz dyrektorzy izb celnych.
2. Organami właściwymi miejscowo w sprawach opłaty paliwowej są odpowiednio:

[1) naczelnik urzędu celnego właściwy miejscowo w sprawach podatku akcyzowego oraz dyrektor izby celnej właściwy dla naczelnika tego urzędu - w przypadkach, o których mowa w art. 37j ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2,]

nowe brzmienie art. 37q wchodzi w życie jw.

<1) naczelnik urzędu celnego właściwy miejscowo w sprawach podatku akcyzowego oraz dyrektor izby celnej właściwy dla naczelnika tego urzędu - w przypadkach, o których mowa w art. 37j ust. 1 pkt 1, 3 i 4,>

2) naczelnik urzędu celnego właściwy ze względu na miejsce powstania długu celnego oraz dyrektor izby celnej właściwy dla naczelnika tego urzędu - w przypadku, o którym mowa w art. 37j ust. 1 pkt 2.

Art. 37o.

[1. Podmioty, o których mowa w art. 37j, są obowiązane składać informację o opłacie paliwowej odpowiednio naczelnikowi urzędu celnego, o którym mowa w art. 37n ust. 2 pkt 1 albo pkt 2, oraz obliczać i wpłacać opłatę paliwową w terminie:

1) do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał obowiązek zapłaty - w przypadkach, o których mowa w art. 37j ust. 1 pkt 1 i ust. 2,

2) określonym dla należności celnych - w przypadku, o którym mowa w art. 37j ust. 1 pkt 2

- na wyodrębniony rachunek bankowy izby celnej, którą kieruje dyrektor właściwy dla naczelnika tego urzędu celnego.]

nowe brzmienie pkt 1 w ust. 2 w art. 37n wchodzi w życie z dn. 15.10.2004 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 213, poz. 2156)

<1. Podmioty, o których mowa w art. 37j ust. 1, są obowiązane składać informację o opłacie paliwowej właściwemu naczelnikowi urzędu celnego oraz obliczać i wpłacać opłatę paliwową w terminie:

- 1) **do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał obowiązek zapłaty - w przypadkach, o których mowa w art. 37j ust. 1 pkt 1, 3 i 4,**
 - 2) **określonym dla należności celnych - w przypadku, o którym mowa w art. 37j ust. 1 pkt 2**
- na wyodrębniony rachunek bankowy izby celnej, którą kieruje dyrektor właściwy dla naczelnika tego urzędu celnego.>
2. W razie powstania nadpłaty w opłacie paliwowej dyrektor izby celnej, o którym mowa w ust. 1, dokonuje zwrotu tej nadpłaty ze środków Funduszu.
 3. Obowiązek zapłaty opłaty paliwowej przedawnia się z upływem 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym zapłata powinna nastąpić.
 4. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, wzór informacji w sprawie opłaty paliwowej, o której mowa w ust. 1, mając na uwadze zapewnienie jednolitości informacji składanych przez podmioty, o których mowa w art. 37j, oraz zapewnienie możliwości kontroli wysokości dokonywanych wpłat.

Art. 37p.

Dyrektor izby celnej, o którym mowa w art. 37o ust. 1, przekazuje kwoty pobranej opłaty paliwowej na rachunek Funduszu, w terminie 14 dni od dnia jej pobrania.

[Art. 37q.

Do ponoszenia i postępowania w sprawie opłaty paliwowej stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 1997 r. Nr 137, poz. 926, Nr 160, poz. 1083, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95, Nr 92, poz. 1062, z 2000 r. Nr 94, poz. 1037, Nr 116, poz. 1216, Nr 120, poz. 1268, Nr 122, poz. 1315, z 2001 r. Nr 16, poz. 166, Nr 39, poz. 459, Nr 42, poz. 475, Nr 110, poz. 1189, Nr 125, poz. 1368, Nr 130, poz. 1452, z 2002 r. Nr 89, poz. 804, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1387 oraz z 2003 r. Nr 130, poz. 1188, Nr 137, poz. 1302 i Nr 170, poz. 1660), z zastrzeżeniem art. 37o ust. 3.]

<Art. 37q.

Do opłaty paliwowej stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 1997 r. Nr 137, poz. 926 i Nr 160, poz. 1083, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i Nr 92, poz. 1062, z 2000 r. Nr 94, poz. 1037, Nr 116, poz. 1216, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1315, z 2001 r. Nr 16, poz. 166, Nr 39, poz. 459, Nr 42, poz. 475, Nr 110, poz. 1189, Nr 125, poz. 1368 i Nr 130, poz. 1452, z 2002 r. Nr 89, poz. 804, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387, z 2003 r. Nr 130, poz. 1188, Nr 137, poz. 1302, Nr 170, poz. 1660 i Nr 228, poz. 2255 i 2256 oraz z 2004 r. Nr 29, poz. 257, Nr 64, poz. 593, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 868, Nr 93, poz. 894, Nr 116, poz. 1205, Nr 122, poz. 1288, Nr 123, poz. 1291, Nr 146, poz. 1546, Nr 162, poz. 1692 i Nr 173, poz. 1808), z zastrzeżeniem art. 37o ust. 3.>

Rozdział 6

Krajowy Fundusz Drogowy

Art. 38.

1. Budowę autostrad, z zastrzeżeniem ust. 2, finansuje się:
 - 1) ze środków własnych spółek oraz uzyskanych przez nie kredytów bankowych i pożyczek, a także ze środków pochodzących z emisji obligacji, w tym obligacji przychodowych,
 - 2) ze środków pochodzących z budżetu państwa ustalanych corocznie w ustawie budżetowej,
 - 3) ze środków Funduszu,
 - 4) z innych źródeł.
2. W przypadku gdy przewiduje się zawarcie umowy wyłącznie na eksploatację autostrady lub jej odcinka, budowę tej autostrady lub jej odcinka finansuje się na zasadach dotyczących finansowania i budowy dróg publicznych określonych w odrębnych przepisach oraz ze środków Funduszu.
3. Spółce mogą być udzielone przez Skarb Państwa gwarancje i poręczenia zgodnie z przepisami ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz.U. z 2003 r. Nr 174, poz. 1689 oraz z 2004 r. Nr 123, poz. 1291 i Nr 145, poz. 1537).

Art. 39.

W Banku Gospodarstwa Krajowego tworzy się Fundusz.

Art. 39a.

Fundusz:

- 1) gromadzi środki finansowe na przygotowanie, budowę, przebudowę, remonty, utrzymanie i ochronę autostrad, dróg ekspresowych, a także innych dróg krajowych,
- 2) finansuje realizację zadań, o których mowa w pkt 1,
- 3) może finansować wykup nieruchomości pod drogę.

Art. 39b.

Środki Funduszu pochodzą z:

- 1) opłaty paliwowej,
- 2) odsetek z tytułu oprocentowania środków Funduszu oraz odsetek od lokat okresowo wolnych środków Funduszu w bankach,
- 3) przychodów ze sprzedaży akcji i udziałów w spółkach, przekazanych ministrowi właściwemu do spraw transportu przez Skarb Państwa, w celu zasilenia Funduszu,
- 4) przychodów z akcji i udziałów, o których mowa w pkt 3,

- 5) środków pochodzących z opłat za przejazdy, pobieranych przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad,
- 6) płatności dokonywanych przez spółki, zgodnie z warunkami umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady, w tym przewidzianych na rzecz Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad,
- 7) wpływów uzyskanych przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z tytułu odpłatnego udostępniania nieruchomości nabytych na cele budowy dróg,
- 8) środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi,
- 9) wpływów z opłat za specyfikacje warunków kwalifikacji wstępnej, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2, oraz opłat za informacje o warunkach przetargu, o których mowa w art. 48 ust. 2,
- 10) środków z kredytów lub pożyczek zaciągniętych na rzecz Funduszu przez Bank Gospodarstwa Krajowego,
- 11) wpływów z obligacji emitowanych na rzecz Funduszu przez Bank Gospodarstwa Krajowego,
- 11a) inwestycji środków Funduszu w jednostki uczestnictwa funduszy rynku pieniężnego, o których mowa w art. 178 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. Nr 146, poz. 1546),
- 12) darowizn i zapisów,
- 13) wpływów z innych środków publicznych,
- 14) wpływów z innych tytułów.

Art. 39c.

1. W celu zasilenia Funduszu, minister właściwy do spraw Skarbu Państwa może, w imieniu Skarbu Państwa, na wniosek ministra właściwego do spraw transportu, przekazać nieodpłatnie temu ministrowi akcje i udziały w spółkach, stanowiące własność Skarbu Państwa, z uwzględnieniem zakresu dofinansowania ze środków Funduszu przewidzianego w programie, o którym mowa w art. 39g, oraz wartości tych akcji i udziałów.
2. Akcje i udziały Skarbu Państwa, o których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw Skarbu Państwa zbywa, na wniosek ministra właściwego do spraw transportu, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych.
3. Do przekazania akcji i udziałów, o których mowa w ust. 1, oraz do ich zbywania nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 i Nr 240, poz. 2055 oraz z 2003 r. Nr 60, poz. 535 i Nr 90, poz. 844) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 493 i Nr 156, poz. 775, z 1997 r. Nr 115, poz. 741, Nr 141, poz. 943 i Nr 106, poz. 673, z 1998 r. Nr 155, poz. 1014, z 2000 r. Nr 48, poz. 550, z 2001 r. Nr 4, poz. 26 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253 i Nr 240, poz. 2055).

Art. 39d.

1. Bank Gospodarstwa Krajowego może zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować obligacje w kraju i za granicą, na rzecz Funduszu i z przeznaczeniem na realizację zadań wynikających z programu, o którym mowa w art. 39g.

2. Na realizację zadań wynikających z programu, o którym mowa w art. 39g, za zobowiązania Banku Gospodarstwa Krajowego z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji mogą być udzielane przez Skarb Państwa gwarancje i poręczenia, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne.
3. Gwarancje i poręczenia, o których mowa w ust. 2, są zwolnione z opłat prowizyjnych.
4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych wykonuje czynności zmierzające do odzyskania kwot zapłaconych z tytułu wykonania umowy poręczenia lub gwarancji zawartej pod warunkiem przeznaczenia kredytu, pożyczki lub środków pochodzących z emisji obligacji na realizację zadań wynikających z programu, o którym mowa w art. 39g, na zasadach określonych przepisami ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, z wyłączeniem art. 43 tej ustawy, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. Jeżeli odzyskanie wierzytelności Skarbu Państwa, powstałych z tytułu udzielonego poręczenia lub gwarancji, nie jest możliwe, Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw finansów publicznych, może umorzyć wierzytelność w całości lub części.

Art. 39e.

1. Okresowo wolne środki Funduszu, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, Bank Gospodarstwa Krajowego może lokować:
 - 1) w innych bankach,
 - 2) w jednostki uczestnictwa funduszy rynku pieniężnego.
2. Suma lokat, o których mowa w ust. 1 pkt 1, w jednym banku lub grupie banków powiązanych ze sobą kapitałowo lub organizacyjnie, nie może przekroczyć 25% okresowo wolnych środków Funduszu.
3. Wysokość środków Funduszu przeznaczonych na lokaty, o których mowa w ust. 1 pkt 1, Bank Gospodarstwa Krajowego uzgadnia z ministrem właściwym do spraw transportu.

Art. 39f.

1. Środki Funduszu mogą być przeznaczone na:
 - 1) dofinansowanie nabywania nieruchomości pod drogi krajowe, przygotowania, budowy, przebudowy, remontów, utrzymania i ochrony inwestycji drogowych realizowanych przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad,
 - 2) płatności na rzecz spółek z tytułu realizacji przez nie obowiązków wynikających z umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady, obejmujące w szczególności:
 - a) zwrot kosztów ponoszonych z tytułu zachowania nieprzerwanej dostępności autostrady, jej utrzymania i przejezdności,
 - b) zmienne kwoty uzależnione od spełnienia przez spółkę wymogów określonych w umowie o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady,

- c) dopłaty udzielane spółkom na pokrycie całości lub części niedoborów bieżących przychodów z tytułu eksploatacji autostrady, w celu zapewnienia płynności wydatków związanych z bieżącą obsługą i spłatą kredytów lub pożyczek bądź obligacji wyemitowanych w związku z budową autostrady.
- 2. Ze środków Funduszu dokonuje się spłaty kredytów i pożyczek oraz wykupu obligacji, o których mowa w art. 39d ust. 1, oraz spłaty zobowiązań wynikających z wykonania przez Skarb Państwa obowiązków z tytułu gwarancji i poręczeń, o których mowa w art. 39d ust. 2.
- 3. Ze środków Funduszu dokonuje się wypłaty wynagrodzenia prowizyjnego przysługującego Bankowi Gospodarstwa Krajowego oraz dokonuje zwrotu nadpłaty, o której mowa w art. 37o ust. 2.

Art. 39g.

1. Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw transportu, ustala, w drodze rozporządzenia, Program rzeczowo-finansowy dla inwestycji drogowych realizowanych z wykorzystaniem środków Funduszu, zwany dalej „Programem”, na okres od roku do lat sześciu, z uwzględnieniem zasad określonych w ust. 2-4.
2. Program określa:
 - 1) wykaz poszczególnych drogowych projektów inwestycyjnych, ze wskazaniem przewidywanej wysokości źródeł finansowania tych projektów, w tym ze środków Funduszu,
 - 2) przewidywaną wysokość pożyczek lub kredytów wymaganych do zaciągnięcia przez Bank Gospodarstwa Krajowego na rzecz Funduszu w zakresie niezbędnym do realizacji zadań rzeczowych określonych w pkt 1,
 - 3) wykaz drogowych projektów inwestycyjnych przewidzianych do realizacji przez spółki lub Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad,
 - 4) łączną kwotę przewidywanych wypłat z tytułu zdarzeń określonych w umowach o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady, za które odpowiedzialność odszkodowawczą przyjmuje Skarb Państwa.
3. Projekt Programu opracowuje Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad na podstawie założeń zatwierdzonych przez ministra właściwego do spraw transportu.
4. Projekt Programu - w zakresie wysokości finansowania drogowych projektów inwestycyjnych ze środków Funduszu opracowywany jest w porozumieniu z Bankiem Gospodarstwa Krajowego.

Art. 39h.

Program jest realizowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad i Bank Gospodarstwa Krajowego pod nadzorem ministra właściwego do spraw transportu oraz ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Art. 39i.

Warunki finansowania ze środków Funduszu, zgodnie z ustaleniami Programu w odniesieniu do:

- 1) projektów przewidzianych do realizacji przez spółki - są określone w umowach o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady,
- 2) projektów przewidzianych do realizacji przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad - są określone w umowach zawieranych z wykonawcami robót.

Art. 39j.

1. Wyплаты ze środków Funduszu wynikające z umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady mogą być gwarantowane i poręczane przez Skarb Państwa.
2. Do gwarancji i poręczeń, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, z wyjątkiem art. 2a, art. 2b, art. 31, 44, 44a, 44b, 46 i 47.
3. Gwarancje i poręczenia, o których mowa w ust. 1:
 - 1) są udzielane przez Radę Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw finansów publicznych uzgodniony z ministrem właściwym do spraw transportu,
 - 2) nie mogą przekraczać zakresu ustalonego w Programie,
 - 3) są ograniczone w czasie terminem ustalonym w Programie.
4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych wykonuje czynności zmierzające do odzyskania kwot zapłaconych z tytułu wykonania umów poręczenia lub gwarancji, o których mowa w ust. 1, oraz dochodzi spłaty tych kwot ze środków Funduszu, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. Jeżeli odzyskanie wierzytelności Skarbu Państwa, powstałych z tytułu udzielonego poręczenia lub gwarancji, nie jest możliwe, Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw finansów publicznych, może umorzyć wierzytelność w całości lub części.

Art. 39k.

Bank Gospodarstwa Krajowego, na wniosek Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, dokonuje wypłat ze środków Funduszu odpowiednio na rzecz spółek lub wykonawców robót, w wysokości i terminach wynikających z umów, o których mowa w art. 39i.

Art. 39l.

Minister właściwy do spraw transportu zawiera z Bankiem Gospodarstwa Krajowego porozumienie określające szczegółowy sposób i terminy dokonywania wypłat ze środków Funduszu, o których mowa w art. 39k, sposób i terminy dokonywania przez Bank Gospodarstwa Krajowego lokat, o których mowa w art. 39e ust. 1, sposób i termin zwrotu nadpłaty opłaty paliwowej, o której mowa w art. 37o ust. 2, oraz sposób i tryb przekazywania przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad przychodów z opłat za przejazdy autostradami.

Art. 39m.

Nadzór nad gospodarowaniem środkami Funduszu sprawuje Rada Nadzorcza Banku Gospodarstwa Krajowego.

Art. 39n.

Bank Gospodarstwa Krajowego:

- 1) wyodrębnia w swoim planie finansowym plan finansowy Funduszu opracowany zgodnie z Programem, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu,
- 2) sporządza dla Funduszu odrębny bilans oraz rachunek zysków i strat, wchodzące w skład sprawozdania finansowego tego banku,
- 3) składa ministrowi właściwemu do spraw transportu, w terminie do końca miesiąca następującego po każdym kwartale, informacje o realizacji planu finansowego Funduszu.

Art. 39o.

1. Bank Gospodarstwa Krajowego pobiera wynagrodzenie prowizyjne z tytułu prowadzenia Funduszu.
2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, oraz sposób i terminy jego wypłaty, uwzględniając koszty Banku Gospodarstwa Krajowego ponoszone w związku z prowadzeniem Funduszu.

Rozdział 7**Postępowanie przetargowe****Art. 40.**

Budowa i eksploatacja autostrady albo wyłącznie eksploatacja autostrady wymaga zawarcia umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady.

Art. 41.

Wybór spółki następuje w drodze przeprowadzonego przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad trójstopniowego postępowania przetargowego:

- 1) kwalifikacji wstępnej,
- 2) przetargu ograniczonego do zakwalifikowanych do złożenia ofert, zwanego dalej „przetargiem”,
- 3) negocjacji umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady.

Art. 42.

1. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad zaprasza do udziału w kwalifikacji wstępnej przez umieszczenie ogłoszenia w prasie o zasięgu krajowym oraz Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

2. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać w szczególności:
 - 1) oznaczenie autostrady,
 - 1a) przedmiot działalności objęty umową o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady,
 - 2) określenie miejsca i terminu otrzymania specyfikacji warunków kwalifikacji wstępnej oraz wysokość opłat za specyfikację,
 - 3) informację o miejscu i terminie:
 - a) składania dokumentacji do kwalifikacji wstępnej,
 - b) ogłoszenia wyników,
 - 4) informację o sposobie ogłoszenia wyników kwalifikacji wstępnej.
3. Specyfikacja warunków kwalifikacji wstępnej składa się w szczególności z:
 - 1) podstawowych informacji technicznych dotyczących autostrady,
 - 2) informacji o podstawowych wymaganiach procedury kwalifikacji wstępnej,
 - 3) informacji o zakresie i formach dofinansowania budowy autostrady ze środków Funduszu.
4. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad określa wysokość i tryb uiszczenia opłaty, o której mowa w ust. 2 pkt 2.

Art. 43.

1. W postępowaniu przetargowym mogą uczestniczyć, z zastrzeżeniem ust. 3, spółki akcyjne lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Rzeczypospolitej Polskiej lub w państwach członkowskich Unii Europejskiej, których przedmiotem działalności jest, zgodnie ze statutem lub umową spółki, wyłącznie budowa lub eksploatacja dróg, o kapitale zakładowym nie mniejszym niż równowartość:
 - 1) 5 mln euro w przypadku postępowania przetargowego na budowę i eksploatację autostrady,
 - 2) 2 mln euro w przypadku postępowania przetargowego wyłącznie na eksploatację autostrady.
2. Wyrażone w euro wartości, o których mowa w ust. 1, przelicza się na złote według średniego kursu euro ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski na dzień ukazania się ogłoszenia, o którym mowa w art. 42 ust. 1, w prasie o zasięgu ogólnokrajowym.
3. Na etapie kwalifikacji wstępnej dokumentację mogą składać uczestnicy, którzy nie spełniają warunków określonych w ust. 1. Uczestnicy, którzy złożyli dokumentację do kwalifikacji wstępnej, mogą brać udział w dalszych etapach postępowania przetargowego pod warunkiem, że przed złożeniem ofert spełnią wymogi, o których mowa w ust. 1.

Art. 44.

1. W czasie przygotowywania dokumentacji do kwalifikacji wstępnej uczestnik **art. 42a uchylony** może zwrócić się do Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad o wyjaśnienie elementów specyfikacji warunków tej kwalifikacji.
2. Treść udzielonej odpowiedzi Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad przesyła jednocześnie wszystkim uczestnikom kwalifikacji wstępnej.

Art. 45.

Członków komisji przetargowej powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw transportu.

Art. 46.

1. Uczestnicy kwalifikacji wstępnej mogą być zobowiązani do udzielenia dodatkowych wyjaśnień komisji przetargowej.
2. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad może przedłużyć termin składania dokumentacji do kwalifikacji wstępnej w sposób określony w art. 42 ust. 1.

Art. 47.

1. Oceny dokumentacji do kwalifikacji wstępnej dokonuje komisja przetargowa zgodnie z kryteriami określonymi przez ministra właściwego do spraw transportu w przepisach, o których mowa w art. 53.
2. Ocena dokumentacji złożonej do kwalifikacji wstępnej jest podstawą wyboru uczestników przetargu, zwanych dalej „oferentami”.
3. Komisja przetargowa dokonuje wyboru oferentów.
4. Z czynności otwarcia i oceny dokumentacji do kwalifikacji wstępnej, wyboru oferentów i ogłoszenia wyników wyboru sporządza się protokół.
5. Protokół, o którym mowa w ust. 4, udostępnia się uczestnikom kwalifikacji wstępnej na ich żądanie.

Art. 47a.

Jeżeli komisja przetargowa dokonała wyboru mniej niż dwóch oferentów, Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad uznaje kwalifikację wstępną za bezskuteczną oraz zawiadamia o tym ministra właściwego do spraw transportu oraz uczestników kwalifikacji wstępnej.

Art. 48.

1. Oferenci otrzymują pisemne zaproszenie do przetargu, z podaniem w szczególności terminu i miejsca składania ofert.
2. Oferenci otrzymują informację o warunkach przetargu po wpłaceniu na rachunek Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad opłaty za informację oraz po złożeniu pisemnego oświadczenia o nieudostępnianiu osobom trzecim informacji uzyskanych w trakcie przetargu.
3. Informacja o warunkach przetargu zawiera w szczególności:
 - 1) podstawową dokumentację techniczną, pozwalającą na sformułowanie oferty,
 - 2) wymagania co do treści i zakresu oferty,
 - 3) informacje o przewidywanych istotnych warunkach umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady,

- 4) informacje o terminie i formie wniesienia wadium oraz o jego wysokości, zatwierdzonej na wniosek Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad przez ministra właściwego do spraw transportu.
4. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad określa wysokość i tryb uiszczenia opłaty, o której mowa w ust. 2.

**pkt 5 w art. 49
uchylony**

Art. 49.

Komisja przetargowa ocenia w szczególności:

- 1) stan ekonomiczno-finansowy, w tym wiarygodność finansową oferenta,
- 2) przygotowanie organizacyjne i techniczne oferenta lub wskazanych przez niego wykonawców do należytego wykonania autostrady,
- 3) plan finansowania oraz program budowy i eksploatacji autostrady,
- 4) stopień zdolności oferenta do finansowania budowy bez gwarancji i poręczeń, o których mowa w art. 38 ust. 3.

Art. 50.

Do przetargu i ofert stosuje się odpowiednio przepisy art. 44-47.

Art. 50a.

Komisja przetargowa przedstawia ministrowi właściwemu do spraw transportu i Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad protokół z postępowania przetargowego, o którym mowa w art. 41 pkt 1 i 2, oraz zawiadamia uczestników tych etapów postępowania o jego wynikach.

Art. 50b.

1. Z zastrzeżeniem ust. 2, Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadza negocjacje ze spółką, której oferta została w wyniku przetargu uznana przez komisję przetargową za najkorzystniejszą.
2. Negocjacje, o których mowa w ust. 1, mogą być prowadzone jednocześnie z więcej niż jedną spółką, w zakresie treści złożonych ofert, o ile ich oferty zostały uznane przez komisję przetargową za równorzędne.
3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad jest obowiązany do opracowania projektu wytycznych prowadzenia negocjacji, z uwzględnieniem w szczególności wymagań dotyczących stopnia zdolności oferenta do finansowania budowy i eksploatacji autostrady przy ograniczonym korzystaniu ze środków publicznych oraz terminu realizacji procesu inwestycyjnego.
4. Projekt wytycznych, o których mowa w ust. 3, podlega zatwierdzeniu przez ministra właściwego do spraw transportu.

Art. 50c.

Jeżeli negocjacje nie zostaną zakończone uzgodnieniem treści umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady w terminie 9 miesięcy od dnia ich rozpoczęcia, Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad może, za zgodą

ministra właściwego do spraw transportu, uznać postępowanie przetargowe za bezskuteczne lub przeprowadzić negocjacje ze spółką, której oferta była druga w kolejności po ofercie najkorzystniejszej.

Art. 51.

1. Wycofanie oferty w czasie przetargu lub negocjacji umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady powoduje utratę wadium.
2. Wadium wniesione przez oferenta, którego oferta nie została przyjęta, podlega zwrotowi w terminie 14 dni po dokonaniu wyboru ofert przez komisję przetargową. **art. 52 skreślony**
3. Wadium wniesione przez oferenta, którego oferta została uznana za najkorzystniejszą, podlega zwrotowi w terminie 14 dni po zawarciu umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady. Wadium nie podlega zwrotowi w razie odstąpienia oferenta od zawarcia umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady bez ważnych przyczyn.

Art. 52a.

1. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad przedstawia ministrowi właściwemu do spraw transportu protokół z negocjacji umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady oraz zawiadamia spółki uczestniczące w negocjacjach o ich wyniku.
2. W przypadku gdy negocjacje zostaną zakończone uzgodnieniem treści umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady, Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad przedstawia ministrowi właściwemu do spraw transportu projekt umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady, wraz z protokołem, o którym mowa w ust. 1.

Art. 53.

Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki postępowania przetargowego oraz tryb pracy komisji przetargowej, uwzględniając w szczególności zakres przedmiotowy specyfikacji warunków kwalifikacji wstępnej, informacji o warunkach przetargu oraz ofert składanych przez uczestników przetargu, a także kryteria oceny poszczególnych etapów postępowania przetargowego.

Art. 53a.

1. Uczestnikom postępowania przetargowego, o którym mowa w art. 41 pkt 1 i 2, których interes prawny doznał uszczerbku w wyniku naruszenia przez komisję przetargową przepisów ustawy, przysługuje prawo złożenia do Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad pisemnego odwołania.
2. Odwołanie wnosi się w terminie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia, o którym mowa w art. 50a.
3. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad odrzuca odwołanie wniesione po terminie lub wniesione przez podmiot nieuprawniony.
4. Rozpatrzenie odwołania następuje w drodze decyzji Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad.

5. Rozpatrzenie odwołania powinno nastąpić nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania odwołania.
6. W postępowaniu toczącym się wskutek wniesienia odwołania stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, z tym że wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy wnosi się w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 4, a Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad rozpatruje ten wniosek w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku.

Art. 53b.

1. Od decyzji wydanej przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad przysługuje skarga do sądu administracyjnego.
2. Sąd rozpoznaje skargę niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 30 dni od dnia wpływu skargi do sądu.

rozdział 8 (art. 54-60a) uchylony

Rozdział 9

Umowa o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady

Art. 61.

1. Minister właściwy do spraw transportu zawiera ze spółką umowę o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady.
2. Minister właściwy do spraw transportu uzgadnia z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych postanowienia umowy, o której mowa w ust. 1, w zakresie dotyczącym zobowiązań finansowych Skarbu Państwa.

Art. 62.

Umowa o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady powinna określać podstawowe obowiązki spółki polegające w szczególności na:

- 1) zgromadzeniu środków finansowych na budowę i podjęcie eksploatacji autostrady,
- 2) przygotowaniu dokumentacji technicznej wymaganej do podjęcia budowy autostrady, uzyskaniu pozwolenia na budowę i uzgodnień wymaganych odrębnymi przepisami,
- 3) terminowej realizacji procesu inwestycyjnego,
- 4) utrzymaniu autostrady, w zakresie określonym w art. 63b według standardów określonych w przepisach prawa i umowie o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady,
- 5) umożliwieniu Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad dokonania, w dowolnym czasie, kontroli budowy i eksploatacji autostrady oraz dostarczania w tym zakresie danych i dokumentów.

Art. 63.

Umowa o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady powinna określać w szczególności:

- 1) termin rozpoczęcia i zakończenia budowy,
- 2) okres eksploatacji autostrady i stawki opłat w chwili rozpoczęcia eksploatacji,
- 3) wysokość i formy dofinansowania budowy autostrady ze środków Funduszu,
- 4) warunki i zakres podziału zysku pomiędzy spółkę a Fundusz,
- 5) termin przekazania dokumentacji dotyczącej lokalizacji autostrady,
- 6) sposób, terminy i zasady odpłatności z tytułu udostępnienia spółce przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad gruntów pod budowę autostrady oraz warunki zagospodarowania znajdujących się na nich budynków, budowli, urządzeń, drzewostanu i upraw,
- 7) warunki i zakres zabezpieczenia obiektów archeologicznych odkrytych w trakcie budowy,
- 8) prawa spółki do korzystania z gruntu i wzniesionych przez nią budynków, budowli i innych urządzeń,
- 9) zobowiązania spółki do:
 - a) budowy i eksploatacji autostrady zgodnie z obowiązującymi przepisami,
 - b) zachowania nieprzerwanej dostępności do autostrady i jej przejezdności,
 - c) zapewnienia bezpieczeństwa użytkowników,
 - d) ustalania, w uzgodnieniu z Ministrem Obrony Narodowej, limitu zwolnień pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz sił zbrojnych państw sojuszniczych od opłat za przejazdy autostradami,
 - e) zapewnienia Policji pomieszczeń w zakresie przewidzianym w przepisach techniczno-budowlanych dotyczących autostrad płatnych, umożliwiających skuteczne realizowanie przez nią zadań w zakresie czuwania nad bezpieczeństwem i porządkiem w ruchu drogowym oraz jego kontrolowania na obszarze autostrad płatnych,
- 10) zasady współpracy spółki z administracją drogową, Policją, pogotowiem ratunkowym oraz jednostkami systemu ratowniczo-gaśniczego,
- 11) warunki dopuszczenia autostrady do eksploatacji,
- 12) zakres uprawnień spółki jako zarządcy autostrady,
- 13) zasady zagospodarowania miejsc obsługi podróżnych, pojazdów i przesyłek, uwzględniające konkurencję,
- 14) termin i sposób przekazania Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad autostrady i dotyczącej jej dokumentacji po zakończeniu okresu eksploatacji,
- 15) zasady odpowiedzialności stron,
- 16) sposób rozstrzygania sporów wynikłych na tle realizacji umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady,
- 17) warunki rozwiązania umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady,
- 18) zasady wzajemnych rozliczeń w razie rozwiązania umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady.

Art. 63a.

Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw transportu, określi, w drodze rozporządzenia, ogólne kierunki współpracy spółki z administracją drogową, Policją, pogotowiem ratunkowym oraz jednostkami systemu ratowniczo-gaśniczego, z uwzględnieniem realizacji ich zadań ustawowych, przy zachowaniu nieprzerwanego dostępu do autostrady i jej przejezdności.

Art. 63b.

1. Spółka jest obowiązana do utrzymania, przebudowy, remontu i ochrony autostrady wraz z nawierzchnią drogową i obiektami mostowymi w jej pasie drogowym oraz urządzeniami bezpieczeństwa i organizacji ruchu, związanymi z funkcjonowaniem tej autostrady, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Utrzymanie wchodzących w skład pasa drogowego autostrady przejazdów z przecinającymi ją drogami i innymi liniami komunikacyjnymi w części drogowej i mostowej obejmującej skarpy nasypów i wykopów, urządzenia odwadniające, nawierzchnie, torowiska, chodniki, pobocza, poręcze oraz urządzenia organizacji i bezpieczeństwa ruchu należy do zarządców właściwych dla tych dróg lub linii komunikacyjnych, w których ciągu są one zlokalizowane.

Art. 63c.

1. W przypadku zawarcia umowy wyłącznie o eksploatację autostrady, przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Umowa zawarta wyłącznie o eksploatację autostrady powinna określać warunki przejęcia autostrady od jej dotychczasowego zarządcy.

Art. 63d.

1. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad jest uprawniony do kontroli budowy i eksploatacji autostrady w zakresie przestrzegania warunków umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady.
2. Osoby upoważnione przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad do dokonywania kontroli są uprawnione w szczególności do:
 - 1) wstępu na teren nieruchomości, na której jest prowadzona budowa lub eksploatacja autostrady,
 - 2) żądania pisemnych lub ustnych wyjaśnień, okazania dokumentów lub innych informacji oraz udostępnienia danych mających związek z przedmiotem kontroli.
3. Na wniosek Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad minister właściwy do spraw transportu może wezwać spółkę do usunięcia, w wyznaczonym terminie, stwierdzonych nieprawidłowości.
4. W przypadku gdy spółka nie usunęła nieprawidłowości w terminie, o którym mowa w ust. 3, umowa o budowę i eksploatację autostrady albo wyłącznie eksploatację autostrady może być wypowiedziana.

Art. 63e.

Minister właściwy do spraw transportu może, na wniosek spółki, z którą została zawarta umowa o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady, dokonać przeniesienia całości lub części praw i obowiązków wynikających z tej umowy na inną spółkę kapitałową, z zachowaniem poniższych warunków:

- 1) kapitał zakładowy tej spółki kapitałowej jest objęty w 100% przez spółkę wnioskującą lub struktura akcjonariuszy lub udziałowców w spółce kapitałowej jest taka sama jak w spółce wnioskującej,
- 2) spółka kapitałowa spełnia warunki, o których mowa w art. 43 ust. 1,
- 3) spółka kapitałowa wstępuje w prawa i obowiązki spółki wnioskującej wynikające z umowy o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady.

Rozdział 10**Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe****Art. 64.**

W ustawie z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz.U. z 1989 r. Nr 58, poz. 349 i z 1990 r. Nr 34, poz. 198) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w ust. 1 po wyrazach „Skarbu Państwa” stawia się przecinek i dodaje się wyrazy „z zastrzeżeniem art. 4 ust. 2,”;
- 2) w art. 4:
 - a) dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1,
 - b) dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. W przypadku prowadzenia scalania gruntów w związku z budową autostrady, koszty wykonania scalenia i wymiany gruntów oraz poscaleniowego zagospodarowania gruntów pokrywa Agencja Budowy i Eksploatacji Autostrad.”.

Art. 65.

1. W ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. Nr 14, poz. 60, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, z 1991 r. Nr 75, poz. 332 i z 1993 r. Nr 47, poz. 212) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) dodaje się art. 4a w brzmieniu:

„Art. 4a. Rada Ministrów, na wniosek Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej, ustala, w drodze rozporządzenia, sieć autostrad i dróg ekspresowych.”;
- 2) w art. 13:
 - a) w ust. 2 skreśla się pkt 1,
 - b) w ust. 4 skreśla się wyrazy „i w art. 16c ust. 6 niniejszej ustawy”,
 - c) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

- „5. Zasady ustalania i pobierania opłat za przejazdu autostradami budowanymi i eksploatowanymi zgodnie z przepisami niniejszej ustawy są określone przepisami o autostradach płatnych.”;
- 3) dodaje się art. 13a w brzmieniu:
- „Art. 13a. Zadania w zakresie budowy i eksploatacji autostrad i dróg ekspresowych mogą być realizowane:
- 1) na zasadach ogólnych określonych w ustawie,
 - 2) na zasadach określonych w przepisach o autostradach płatnych.”;
- 4) skreśla się rozdział 1a;
- 5) dodaje się art. 23a w brzmieniu:
- „Art. 23a. Uprawnienia Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych i dyrekcji okręgowych dróg publicznych, określone w art. 21 ust. 1 i 2 oraz w art. 23 ust. 1 pkt 1, nie dotyczą autostrad płatnych.”;
- 6) art. 40a otrzymuje brzmienie:
- „Art. 40a. Opłaty pochodzące ze źródeł, o których mowa w art. 13 ust. 2, oraz opłaty i kary określone w art. 40 ust. 4 stanowią dochody środków specjalnych zarządów dróg, przeznaczonych na utrzymanie dróg.”.
2. Na okres roku od dnia wejścia w życie ustawy utrzymuje się w mocy przepisy wydane na podstawie art. 16d pkt 2 ustawy, o której mowa w ust. 1.

Art. 66.

W ustawie z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 41, poz. 324, z 1990 r. Nr 26, poz. 149, Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 31, poz. 128, Nr 41, poz. 179, Nr 73, poz. 321, Nr 105, poz. 452, Nr 106, poz. 457 i Nr 107, poz. 460, z 1993 r. Nr 28, poz. 127, Nr 47, poz. 212 i Nr 134, poz. 646 oraz z 1994 r. Nr 27, poz. 96) w art. 11 w ust. 1 skreśla się pkt 7a.

Art. 67.

W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. Nr 101, poz. 444, z 1992 r. Nr 21, poz. 85, Nr 54, poz. 254 oraz z 1994 r. Nr 1, poz. 3) dodaje się art. 38a w brzmieniu:

„Art. 38a. Przekazanie lasów, gruntów i innych nieruchomości Skarbu Państwa, zarządzanych przez Lasy Państwowe, Agencji Budowy i Eksploatacji Autostrad na pasy drogowe autostrad następuje nieodpłatnie na podstawie umowy między Dyrektorem Generalnym a Prezesem Agencji.”.

Art. 68.

W ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 107, poz. 464, z 1993 r. Nr 5, poz. 23 i Nr 6, poz. 29 oraz z 1994 r. Nr 1, poz. 3, Nr 90, poz. 419 i Nr 105, poz. 509) w art. 24 dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. Agencja, w drodze umowy, przekaze nieodpłatnie Agencji Budowy i Eksploatacji Autostrad grunty wchodzące w skład Zasobu na pasy drogowe autostrad.”.

Art. 69.

W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 1993 r. Nr 106, poz. 482 i Nr 134, poz. 646 oraz z 1994 r. Nr 1, poz. 2, Nr 43, poz. 163, Nr 80, poz. 368, Nr 87, poz. 406, Nr 90, poz. 419, Nr 113, poz. 547 i Nr 123, poz. 602) w art. 6 w ust. 1 dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) Agencję Budowy i Eksploatacji Autostrad.”.

Art. 70.

W okresie nie dłuższym niż do dnia 31 grudnia 1996 r. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej w porozumieniu z Ministrem Finansów zapewni Agencji, w ramach budżetu Ministerstwa, środki finansowe na podjęcie działalności.

Art. 71.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Maksymalne stawki opłat za przejazd 1 km autostrady

<i>Kategorie</i>	<i>Opis kategorii</i>	<i>Stawka za 1 km w zł</i>
Kategoria 0	Motocykle	0,10
Kategoria 1	Pojazdy samochodowe o dwóch osiach.	0,22
Kategoria 2	Pojazdy samochodowe o dwóch osiach, z których co najmniej jedna wyposażona jest w koło bliźniacze, pojazdy samochodowe o dwóch osiach z przyczepami.	0,33
Kategoria 3	Pojazdy samochodowe o trzech osiach, pojazdy samochodowe o dwóch osiach, z których co najmniej jedna wyposażona jest w koło bliźniacze z przyczepami.	0,47
Kategoria 4	Pojazdy samochodowe o więcej niż trzech osiach, pojazdy samochodowe o trzech osiach z przyczepami, pojazdy samochodowe o więcej niż trzech osiach z przyczepami.	0,75
Kategoria 5	Pojazdy nie mieszczące się w kategoriach od 1 do 4 oraz pojazdy, których wymiary albo nacisk osi lub ciężar przekraczają normy określone w przepisach o ruchu drogowym.	(10 x stawka dla Kat. 1)